

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

18 päivänä joulukuuta 2008*

Yhdistetyissä asioissa C-101/07 P ja C-110/07 P,

joissa on kyse yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 56 artiklan nojalla 20. ja 19.2.2007 tehdystä kahdesta valituksesta,

Coop de France bétail et viande, aiemmin Fédération nationale de la coopération bétail et viande (FNCBV), kotipaikka Pariisi (Ranska), edustajanaan avocat M. Ponsard, prosessiosoite Luxemburgissa (C-101/07 P),

Fédération nationale des syndicats d'exploitants agricoles (FNSEA), kotipaikka Pariisi,

Fédération nationale bovine (FNB), kotipaikka Pariisi,

Fédération nationale des producteurs de lait (FNPL), kotipaikka Pariisi,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

Jeunes agriculteurs (JA), kotipaikka Pariisi,

edustajinaan avocat V. Ledoux ja avocat B. Neouze (C-110/07 P),

valittajina,

ja joissa valittajien vastapuolina ja muina osapuolina ovat

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään A. Bouquet ja X. Lewis, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana ensimmäisessä oikeusasteessa,

Ranskan tasavalta, asiamiehinään G. de Bergues ja S. Ramet,

väliintulijana ensimmäisessä oikeusasteessa,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Rosas sekä tuomarit A. Ó Caoimh, J. N. Cunha Rodrigues, J. Klučka ja U. Lohmus (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: J. Mazák,
kirjaaja: R. Grass,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 17.4.2008 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

ottaen huomioon 2.10.2008 annetun määräyksen suullisen käsittelyn aloittamisesta uudelleen,

kuultuaan julkisasiamiehen 16.10.2008 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

- ¹ Coop de France bétail et viande, aiemmin nimeltään Fédération nationale de coopération bétail et viande (jäljempänä FNCBV) (C-101/07 P) sekä Fédération nationale des syndicats d'exploitants agricoles (jäljempänä FNSEA), Fédération

nationale bovine (jäljempänä FNB), Fédération nationale des producteurs de lait (jäljempänä FNPL) ja Jeunes agriculteurs (jäljempänä JA) (C-110/07 P) vaativat valituksissaan yhteisöjen tuomioistuinta kumoamaan Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen yhdistetyissä asioissa T-217/03 ja T-245/03, FNCBV ym. vastaan komissio, 13.12.2006 antaman tuomion (Kok. 2006, s. II-4987; jäljempänä valituksenalainen tuomio), jolla se yhtäältä alensi sakkoa, jonka Euroopan yhteisöjen komissio oli määrännyt niille EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan mukaisesta menettelystä (Asia COMP/C.38.279/F3 – ranskalainen naudanliha) 2.4.2003 tekemässään päätöksessä 2003/600/EY (EYVL L 209, s. 12; jäljempänä riidanalainen päätös), ja toisaalta hylkäsi olennaisilta osin kanteen, jossa vaadittiin tämän päätöksen kumoamista.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

- 2 6.2.1962 annetun neuvoston asetuksen N:o 17 (perustamissopimuksen [81] ja [82] artiklan ensimmäinen täytäntöönpanoasetus) (EYVL 1962, 13, s. 204) 15 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”2. Komissio voi päätöksellään määrätä yrityksille tai yritysten yhteenliittymille sakon, joka on vähintään 1 000 ja enintään 1 000 000 laskentayksikköä taikka tätä suurempi mutta enintään 10 prosenttia kunkin rikkomukseen osallisen yrityksen edellisen tilikauden liikevaihdosta, jos ne tahallaan tai tuottamuksesta:

- a) rikkovat [EY 81] artiklan 1 kohtaa tai [EY 82] artiklaa; taikka

b) rikkovat jotakin 8 artiklan 1 kohdan nojalla määrättyä velvoitetta.

Sakon suuruutta määrättäessä on otettava huomioon rikkomuksen vakavuuden lisäksi sen kesto.”

- 3 Komission tiedonannon, jonka otsikkona on ”Asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan ja EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan 5 kohdan mukaisesti määrättävien sakkojen laskennassa sovellettavat suuntaviivat”, (EYVL 1998, C 9, s. 3; jäljempänä suuntaviivat) 5 kohdan c alakohdassa todetaan seuraavaa:

”Yritysten yhteenliittymiä koskevissa asioissa on tärkeää osoittaa päätökset mahdollisuuksien mukaan näiden yhteenliittymien jäsenille ja määrätä niille erilliset sakot.

Jos tällainen menettely osoittautuu mahdottomaksi (esimerkiksi useita tuhansia jäsenyrityksiä) ja poikkeuksena EHTY:n perustamissopimuksen mukaiset menettelyt, yhteenliittymälle on määrättävä yhteinen sakko, joka lasketaan edellä mainittujen periaatteiden mukaan ja joka vastaa kaikkien niiden erillisten sakkojen yhteenlaskettua summaa, joita olisi voitu määrätä kullekin yhteenliittymän jäsenelle.”

- 4 Tiettyjen kilpailusääntöjen soveltamisesta maataloustuotteiden tuotantoon ja kauppaan 4.4.1962 annetun asetuksen N:o 26 (EYVL 1962, 30, s. 993) 1 artiklassa säädetään, että EY 81–EY 86 artiklaa sekä niiden täytäntöönpanoa koskevia säännöksiä sovelletaan kaikkiin EY 81 artiklan 1 kohdassa ja EY 82 artiklassa tarkoitettuihin sopimuksiin, päätöksiin ja menettelyihin, jotka koskevat EY:n perustamissopimuksen liitteessä I

lueteltujen tuotteiden, joihin kuuluvat muun muassa elävät eläimet sekä liha ja muut syötävät osat, tuotantoa tai kauppaa, jollei tämän asetuksen 2 artiklasta muuta johdu.

5 Kyseisen asetuksen 2 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”[EY 81] artiklan 1 kohtaa ei sovelleta sellaisiin edellisessä artiklassa tarkoitettuihin sopimuksiin, päätöksiin ja menettelyihin, jotka kuuluvat olennaisena osana kansallisiin markkinoihin tai jotka ovat tarpeen [EY 33] artiklassa esitettyjen tavoitteiden saavuttamiseksi. Sitä ei sovelleta sellaisiin yksittäisen jäsenvaltion maataloustuottajien, tuottajien yhteenliittymien tai tällaisten yhteenliittymien muodostamien yhteenliittymien sopimuksiin, päätöksiin ja menettelyihin, jotka koskevat maataloustuotteiden tuotantoa tai myyntiä taikka maataloustuotteiden yhteisten varastointi-, käsittely- tai jalostuslaitosten käyttöä sikäli kuin niihin ei sisälly velvoitetta noudattaa määrättyjä hintoja, jollei komissio toteaa, että kilpailu tällöin estyy tai että [EY 33] artiklassa mainittujen tavoitteiden saavuttaminen vaarantuu.”

Riita-asioiden taustalla olevat tosiseikat

6 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa nostetun kanteen taustalla olevat tosiseikat, sellaisina kuin ne on esitetty valituksenalaisessa tuomiossa, voidaan tätä tuomiota varten tiivistää seuraavasti.

- 7 Asian C-101/07 P valittaja, FNCBV, on järjestö, johon kuuluu 300 nautakarjan-, sikakarjan- ja lampaankasvatusalan tuottajien osuuskuntaa sekä lähes 30 teurastamo- ja lihanjalostusryhmittymää tai -laitosta Ranskassa.
- 8 Asian C-110/07 P valittajat eli FNSEA, FNB, FNPL ja JA ovat Ranskan lainsäädännön mukaisesti perustettuja etujärjestöjä. FNSEA on Ranskan suurin maatalousalan etujärjestö. Alueellisesti FNSEA koostuu paikallisista etujärjestöistä, jotka ovat yhdistyneet departementtikohtaisiin maataloustuottajien etujärjestöjen ”fédération” tai ”union” -järjestöihin (jäljempänä FDSEA). Lisäksi FNSEA:an kuuluu 33 erityisjärjestöä, jotka puolustavat eri tuotannonalojen etuja ja joihin kuuluvat muun muassa FNB ja FNPL. JA edustaa alle 35-vuotiaita maanviljelijöitä. JA:n paikalliseen yhdistykseen voi liittyä, jos kuuluu FDSEA:n paikalliseen etujärjestöön.
- 9 Sen jälkeen, kun lokakuusta 2000 alkaen useissa jäsenvaltioissa havaittiin uusia naudan spongiformisen enkefalopatian tautitapauksia, niin sanottua ”hullun lehmän tautia”, sekä suu- ja sorkkatautitapauksia lammaskattraissa Yhdistyneessä kuningaskunnassa, yhteisön toimielimet toteuttivat useita toimenpiteitä vastatakseen kuluttajien luottamuksen menetykseen, joka vähensi lihankulutusta.
- 10 Interventiojärjestelyiden, joita käytetään tiettyjen nautamäärien poistamiseksi markkinoilta tarjonnan ja kysynnän tasapainottamiseksi, soveltamisalaa laajennettiin, ja elävien eläinten ostojärjestelmä ja tarjouskilpailuun perustuva ruohojen ja puoliruohojen ostojärjestelmä, niin kutsuttu ”erityinen ostojärjestelmä”, otettiin käyttöön. Lisäksi komissio antoi useille jäsenvaltioille, kuten Ranskalle, luvan myöntää tukia naudanlihalalle.

- 11 Vuoden 2001 syys- ja lokakuussa karjankasvattajien ja teurastamoiden väliset suhteet olivat Ranskassa erityisen kiristyneet, ja maanviljelijät pitivät edellä mainittuja toimenpiteitä riittämättöminä. Karjankasvattajien ryhmät pysäyttivät rekkoja laittomasti tarkastaakseen kuljetetun lihan alkuperän ja piirittivät teurastamoita. Joissakin tapauksissa tämä toiminta johti välineiden ja lihan tuhoamiseen. Mielenosoituksiin osallistuneet karjankasvattajat vaativat teurastamoiden piirityksen purkamisen vastineeksi teurastamoilta sitoumuksia, jotka koskivat muun muassa tuonnin keskeyttämistä ja etujärjestön oman hinta-asteikon soveltamista.
- 12 Lokakuussa 2001 naudanlihan kasvattajia edustavat järjestöt eli FNSEA, FNB, FNPL ja JA ja teurastamoita edustavat järjestöt, toisin sanoen Fédération nationale de l'industrie et des commerces en gros des viandes (jäljempänä FNICGV) ja FNCBV, kokoontuivat useita kertoja. Ranskan maatalousministerin pyynnöstä 24.10.2001 pidetyn kokouksen päätteeksi näiden kuuden järjestön välillä tehtiin naudankasvattajien järjestöjen ja teurastamoiden järjestöjen välinen sopimus vähimmäishintojen asteikosta – teurasnautat teurastamoon tuonnin vaiheessa (jäljempänä 24.10.2001 tehty sopimus). Komissio osoitti Ranskan viranomaisille 30.10.2001 kirjeen, jossa se pyysi niiltä tietoja tästä sopimuksesta.
- 13 Tässä sopimuksessa oli kaksi osaa. Ensimmäinen osa oli sitoumus tuonnin tilapäisestä keskeyttämisestä, eikä siinä tehty erottelua erityyppisten naudanlihojen mukaan. Toisen osan muodosti sitoumus soveltaa ostohintojen asteikkoa sellaisten teurasnautojen, jotka oli tarkoitettu lisääntymiseen tai maidontuotantoon, teurastamoon tuonnin vaiheessa, mitä koskevat yksityiskohtaiset säännöt määriteltiin sopimuksessa. Sopimuksessa oli luettelo ruhojen kilohinnoista tiettyjä nautojen luokkia varten, ja siinä määriteltiin, miten muihin luokkiin sovellettava hinta lasketaan muun muassa yhteisön viranomaisten vahvistaman erityisen ostohinnan mukaan. Sopimuksen oli tarkoitus tulla voimaan 29.10.2001, ja sitä oli tarkoitus soveltaa vuoden 2001 marraskuun loppuun asti.

- 14 Ranskan viranomaiset vastasivat 9.11.2001 komission 30.10.2001 esittämään tietojensaantipyyntöön.
- 15 Komissio osoitti 9.11.2001 FNSEA:lle, FNB:lle, FNPL:lle, JA:lle ja FNICGV:lle tietojensaantipyynnön asetuksen N:o 17 11 artiklan nojalla. Koska komissiolla ei ollut tuolloin tiedossaan, että myös FNCBV oli yksi 24.10.2001 tehdyn sopimuksen allekirjoittajista, se ei osoittanut sille tätä tietojensaantipyyntöä. Kyseessä olevat viisi järjestöä vastasivat 15. ja 23.11.2001.
- 16 FNICGV:n puheenjohtaja ilmoitti FNSEA:n puheenjohtajalle 19.11.2001, että hän katsoi joutuvansa aikaistamaan kyseiseen päivään sopimuksen viimeistä soveltamispäivää, jonka alun perin piti olla 30.11.2001.
- 17 Komissio osoitti 26.11.2001 24.10.2001 tehdyn sopimuksen allekirjoittaneille kuudelle järjestölle varoituskirjeen, jossa se ilmoitti, että sen tiedossa olleet tosiseikat osoittivat, että yhteisön kilpailusääntöjä oli rikottu, ja kehotti niitä esittämään huomautuksensa ja ehdotuksensa viimeistään 30.11.2001. Komissio totesi tässä kirjeessä, että ”koska ennen määräajan päättymistä ei ollut esitetty tyydyttäviä ehdotuksia, [se] aikoi aloittaa menettelyn, jonka yhteydessä todetaan, että näitä kilpailusääntöjä on rikottu, ja määrätään, että tämä kilpailusääntöjen rikkominen on lopetettava, mikäli sopimusta on jatkettu, ja jonka yhteydessä voidaan mahdollisesti määrätä sakkoja”. Järjestöt vastasivat komissiolle ja täsmensivät, että sopimus päättyy 30.11.2001 ja että sitä ei tulnaisi uusimaan.
- 18 Komissio suoritti 17.12.2001 tarkastuksia FNSEA:n ja FNB:n toimitiloissa Pariisissa asetuksen N:o 17 14 artiklan 3 kohdan nojalla, sekä FNICGV:n toimitiloissa Pariisissa saman asetuksen 14 artiklan 2 kohdan nojalla.

- 19 Komissio teki 24.6.2002 väitetiedoksiannon, joka oli osoitettu 24.10.2001 päivätyn sopimuksen allekirjoittaneelle kuudelle järjestölle. Nämä esittivät siitä kirjalliset huomautuksensa 23.9. ja 4.10.2002 välisenä aikana. Näitä järjestöjä kuultiin 31.10.2002. Komissio lähetti näille järjestöille 10.1.2003 asetuksen N:o 17 11 artiklan mukaisen tietojensaantipyynnön. Se pyysi niitä muun muassa toimittamaan vuosien 2001 ja 2002 osalta jokaisen järjestön tulojen kokonaissumman ja tulojen alkuperän mukaan tehdyn erittelyn, järjestöjen tilinpäätöksen ja viimeisen saatavilla olevan verotuskauden osalta niiden suorien ja/tai välillisten jäsenten kokonaisliikevaihdot ja naudanlihan tuotantoon tai nautojen teurastukseen liittyvät liikevaihdot. Valittajina olevat järjestöt vastasivat tietojensaantipyyntöön 22., 24., 27. ja 30.1.2003 päivätyillä kirjeillä.
- 20 Komissio teki 2.4.2003 riidanalaisen päätöksen, joka osoitettiin valittajina oleville järjestöille ja FNICGV:lle.
- 21 Tämän päätöksen mukaan nämä järjestöt ovat rikkoneet EY 81 artiklan 1 kohtaa tekemällä 24.10.2001 tehdyn sopimuksen, jonka tarkoituksena oli vahvistaa tiettyjen nautaluokkien vähimmäisostohinta ja keskeyttää naudanlihan tuonti Ranskaan, ja tekemällä vuoden 2001 marraskuun lopun ja joulukuun alun välisenä aikana suullisen sopimuksen, jolla oli sama tarkoitus (jäljempänä suullinen sopimus) ja jota sovellettiin 24.10.2001 tehdyn sopimuksen voimassaolon päättyminen jälkeen.
- 22 Riidanalaisen päätöksen 135–149 perustelukappaleessa komissio katsoi, että 24.10.2001 tehty sopimus ja suullinen sopimus eivät olleet tarpeellisia EY 33 artiklassa määrättyjen yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteiden saavuttamiseksi, ja totesi, että tässä asiassa ei sovelleta asetuksessa N:o 26 säädettyä poikkeusta tiettyjä maatalous-tuotteiden tuotantoon ja kauppaan liittyviä toimintoja varten. Komission mukaan nämä

sopimukset eivät myöskään kuulu niihin välineisiin, jotka mainitaan naudanliha-alan yhteisestä markkinajärjestelystä 17.5.1999 annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1254/1999 (EYVL L 160, s. 21) tai sen soveltamisasiakirjoissa. Lopuksi riidanalaisessa päätöksessä todetaan, että toteutetut toimenpiteet eivät ole oikeasuhteisia väitettyihin tavoitteisiin nähden.

- 23 Riidanalaisen päätöksen mukaan kilpailusääntöjen rikkominen alkoi 24.10.2001 ja kesti ainakin 11.1.2002 asti, jolloin viimeinen paikallinen sopimus, joka oli tehty komission tiedossa olleen kansallisen sitoumuksen soveltamiseksi, lakkasi olemasta voimassa.
- 24 Kilpailusääntöjen rikkominen luokiteltiin sen luonteen ja kyseessä olevien markkinoiden maantieteellisen laajuuden vuoksi erittäin vakavaksi. Sen selvittämiseksi, kuinka laajasti kukin valittajana oleva järjestö oli siitä vastuussa, komissio otti huomioon pääasiallisen maatalousalan järjestön, FNSEA:n, ja jokaisen muun järjestön perimien vuotuisten maksujen määrien välisen suhteen. Koska kilpailusääntöjen rikkominen oli kestoltaan lyhyt, komissio ei korottanut sakon perusmäärää tällä perusteella.
- 25 Seuraavaksi komissio otti valittajina olevien järjestöjen osalta huomioon useita raskauttavia seikkoja:
- Se korotti FNSEA:lle, FNB:lle ja JA:lle määrättyjen sakkojen määrää 30 prosentilla, koska niiden jäsenet olivat komission mukaan käyttäneet väkivaltaa pakottaakseen teurastamoiden järjestöt allekirjoittamaan 24.10.2001 tehdyn sopimuksen.

- Se katsoi kaikkien valittajina olevien järjestöjen osalta raskauttavaksi seikaksi sen, että tätä sopimusta jatkettiin salassa komission 26.11.2001 päivätyn varoituskirjeen jälkeen, ja korotti niille määrättyä sakkoa 20 prosentilla
- Se otti huomioon määräävän aseman, joka FNB:lla väitetään olleen kilpailusääntöjen rikkomisen valmistelussa ja toteuttamisessa, ja korotti sille määrättyä sakkoa 30 prosentilla.

26 Lisäksi komissio otti huomioon useita lieventäviä seikkoja:

- Koska FNPL:llä oli passiivinen rooli tai koska se vain seurasi muita, komissio alensi sille määrättyä sakkoa 30 prosentilla.
- FNCBV:n osalta komissio otti huomioon ensimmäiseksi sen, että Ranskan maatalousministeriö ilmoitti tukevansa 24.10.2001 tehdyn sopimuksen tekemistä (sakon alentaminen 30 prosentilla), ja toiseksi sen, että maanviljelijät piirittivät laittomasti sen jäsenten toimitiloja (uusi alentaminen 30 prosentilla).

27 Lisäksi suuntaviivojen 5 kohdan b alakohdan mukaisesti komissio otti huomioon kyseessä olevan asian erityiset olosuhteet, muun muassa taloudellisen tilanteen eli etenkin alalla vallinneen kriisin, ja alensi edellä mainittujen korotusten ja alennusten soveltamisesta seuraavien sakkojen määrää 60 prosentilla.

28 Riidanalaisen päätöksen päätösosassa säädetään muun muassa seuraavaa:

”1 artikla

[FNSEA], [FNB], [FNPL], [JA], [FNICGV] ja [FNCBV] ovat rikkoneet [EY] 81 artiklan 1 kohtaa tehdessään 24 päivänä lokakuuta 2001 sopimuksen, jonka tarkoituksena on ollut keskeyttää naudanlihan tuonti Ranskaan ja vahvistaa tietyille kotieläinluokille vähimmäishinta, ja tehdessään marras–joulukuun vaihteessa 2001 suullisen sopimuksen, jolla on ollut vastaava tarkoitus.

Rikkominen alkoi 24 päivänä lokakuuta 2001 ja sen vaikutukset ulottuivat vähintään 11 päivään tammikuuta 2002.

2 artikla

Edellä 1 artiklassa tarkoitettujen yhdistysten on välittömästi lopetettava mainitussa artiklassa tarkoitettu rikkominen, jolleivät ne ole sitä jo tehneet, ja pidättäytyttävä vastaisuudessa kaikista kartelleista, joilla voi olla samanlainen tai vastaava tarkoitus tai vaikutus.

3 artikla

Määrätään seuraavat sakot:

- FNSEA: 12 miljoonaa euroa,
- FNB: 1,44 miljoonaa euroa,
- JA: 600 000 euroa,
- FNPL: 1,44 miljoonaa euroa,
- FNICGV: 720 000 euroa,
- FNCBV: 480 000 euroa.”

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa nostettu kanne ja valituksenalainen tuomio

²⁹ Yhtäältä FNCBV ja toisaalta FNSEA, FNB, FNPL ja JA nostivat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 19.6. ja 20.6.2003 toimittamallaan kannekirjelmillä kaksi kannetta, joissa vaadittiin riidanalaisen päätöksen kumoamista ja toissijaisesti niille määrättyjen sakkojen kumoamista tai niiden määrän alentamista. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätti 9.11.2004 tekemällään määräyksellä, että FNICGV:n 7.7.2003 nostama kanne jätetään tutkimatta.

30 Ranskan tasavalta hyväksyttiin 6.11.2003 annetuilla määräyksillä väliintulijaksi molemmissa asioissa tukemaan kantajina olleiden järjestöjen vaatimuksia. Asiat yhdistettiin 3.4.2006 annetulla määräyksellä.

31 Valituksenalaisessa tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

- vahvisti FNCBV:lle, joka oli asian T-217/03 kantaja, määrätyn sakon määräksi 360 000 euroa

- alensi asiassa T-245/03 kantajina olleille järjestöille määrättyjen sakkojen määrää 9 000 000 euroon FNSEA:n osalta, 1 080 000 euroon FNB:n osalta, 1 080 000 euroon FNPL:n osalta ja 450 000 euroon JA:n osalta

- hylkäsi kanteet muilta osin

- velvoitti kantajina olleet järjestöt vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan, jotka ovat aiheutuneet pääasian oikeudenkäynnistä, ja korvaamaan kolme neljäsosaa komission oikeudenkäyntikuluista, jotka ovat aiheutuneet pääasian oikeudenkäynnistä

- velvoitti komission vastaamaan yhdestä neljäsosasta omia oikeudenkäyntikulujaan, jotka ovat aiheutuneet pääasian oikeudenkäynnistä, ja korvaamaan kaikki väliuimimenettelyistä aiheutuneet oikeudenkäyntikulut ja

- päätti, että väliintulijana esiintynyt Ranskan tasavalta vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Oikeudenkäyntimenettely

- ³² Yhteisöjen tuomioistuin siirsi asian 29.1.2008 tekemällään päätöksellä kolmannelle jaostolle, jonka muodostavat kolmannen jaoston puheenjohtaja A. Rosas sekä tuomarit J. Klučka, U. Löhmus (esittelevä tuomari), A. Ó Caoimh ja P. Lindh. Koska yksikään asianosaisista ei pyytänyt saada esittää suullisia huomautuksia, yhteisöjen tuomioistuin päätti ratkaista asian ilman suullista pääkäsittelyä. Julkisasiamies esitti ratkaisuehdotuksensa 17.4.2008 pidetyssä istunnossa, minkä jälkeen suullinen menettely päätettiin.
- ³³ Koska Lindh oli estynyt, kolmas jaosto määräsi työjärjestyksen 61 artiklan mukaisesti julkisasiamiestä kuultuaan suullisen käsittelyn aloitettavaksi uudestaan, jotta hänet korvataan työjärjestyksen 11 e artiklan mukaisesti noudattaen sitä järjestystä, joka on määritetty työjärjestyksen 11 b artiklan 2 kohdassa tarkoitetussa luettelossa, toisella tuomarilla, joka käsiteltävänä olevassa asiassa on J. N. Cunha Rodrigues.

34 Suullinen menettely päätettiin 16.10.2008 pidetyn istunnon, jossa julkisasiamies esitti ratkaisuehdotuksensa, jälkeen.

Asianosaisten vaatimukset

35 Asiassa C-101/07 P FNCBV vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin

- kumoaa valituksenalaisen tuomion

- kumoaa riidanalaisen päätöksen

- toissijaisesti alentaa sen sakon määrää, jonka määräksi valituksenalaisessa tuomiossa vahvistettiin 360 000 euroa, ja

- joka tapauksessa velvoittaa komission korvaamaan kaikki oikeudenkäyntikulut, jotka ovat aiheutuneet pääasian oikeudenkäynnistä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa ja yhteisöjen tuomioistuimessa.

36 Asiassa C-110/07 P, FNSEA, FNB, FNPL ja JA vaativat, että yhteisöjen tuomioistuin

- kumoaa valituksenalaisen tuomion

- kumoaa riidanalaisen päätöksen

- toissijaisesti alentaa niiden sakkojen määrää, joiden määräksi valituksenalaisessa tuomiossa vahvistettiin 9 000 000 FNSEA:n osalta, 1 080 000 euroa FNB:n osalta, 1 080 000 euroa FNPL:n osalta ja 450 000 euroa JA:n osalta ja

- joka tapauksessa velvoittaa komission korvaamaan kaikki oikeudenkäyntikulut, jotka niille ovat aiheutuneet oikeudenkäynnistä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa ja yhteisöjen tuomioistuimessa.

37 Ranskan tasavalta vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin hyväksyy molemmat valitukset ja kumoaa valituksenalaisen tuomion.

38 Komissio vaatii, että molemmat valitukset hylätään ja valittajina olevat järjestöt velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Valitukset

- 39 Asiat C-101/07 P ja C-110/07 P yhdistettiin, siksi että ne liittyvät toisiinsa, kirjallista ja suullista menettelyä sekä tuomion antamista varten yhteisöjen tuomioistuimen 18.4.2007 antamalla määräyksellä työjärjestyksen 43 artiklan mukaisesti, ja asianosaisia ja julkisasiamiestä on kuultu tältä osin.

Valituksenalaisen tuomion kumoamisperusteet

- 40 Valituksensa tueksi FNCBV esittää viisi valituksenalaisen tuomion ja riidanalaisen päätöksen kumoamisperustetta, joista eräät sisältävät useita osia:
- Ensimmäinen peruste koskee oikeudellista virhettä, kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole todennut, että komissio on antamassaan väitetiedoksiannossa loukannut puolustautumisoikeuksia (valituksenalaisen tuomion 217–225 kohta).

 - Toisen perusteen mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on ottanut vääristyneellä tavalla huomioon tietyt todisteet, nimittäin

- FNB:n johtajan käsinkirjoitetut muistiinpanot 29.11.2001 pidetystä kokouksesta (valituksenalaisen tuomion 169–174 kohta)

- FNB:n varapuheenjohtajan 4.12.2001 Vendée agricolessa esittämä toteamus (valituksenalaisen tuomion 176 kohta)

- Fédération vendéenne des producteurs -järjestön 5.12.2001 päivätty ajankoh-taiskatsaus (valituksenalaisen tuomion 177 kohta)

- FNPL:n 10.12.2001 lähetetty tiedote (valituksenalaisen tuomion 179 kohta), ja

- 5.12.2001 pidettyä kokousta koskevien FNB:n johtajan käsinkirjoitettujen muistiinpanojen tietyt kohdat (valituksenalaisen tuomion 180 kohta).

- Kolmas peruste koskee oikeudellista virhettä sen osalta, miten todisteita FNCBV:n liittymisestä suulliseen sopimukseen on arvioitu, koska

- ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen luonnehtiessaan oikeudellisesti tämän järjestön liittymistä tähän sopimukseen ja

– valituksenalaisen tuomion perustelut ovat ristiriitaiset tämän liittymisen toteamisen ja tätä järjestöä kohtaan harjoitetun väkivallan olemassaolon osalta.

– Neljännen, toissijaisesti esitetyn perusteen mukaan 24.10.2001 tehty sopimus ja suullinen sopimus eivät ole kilpailua rajoittavia, ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen, kun se on luonnehtinut 24.10.2001 tehtyä sopimusta kilpailua rajoittavaksi eikä ole ottanut huomioon tämän sopimuksen jatkamisen vaikutuksia.

– Viides peruste koskee oikeudellista virhettä, jonka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt soveltaessaan asetuksen N:o 17/15 artiklan 2 kohtaa, koska

– se on laiminlyönyt perusteluvollisuutta ja

– perustelut ovat ristiriitaiset.

⁴¹ FNCBV esittää lisäksi kuudennen perusteen, jolla se pyrkii siihen, että valituksenalainen tuomio kumotaan osittain ja sille määrätyn sakon määrää alennetaan, ja jonka mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen soveltaessaan asetuksen N:o 17/15 artiklan 2 kohtaa.

42 Valituksensa tueksi FNSEA, FNB, FNPL ja JA esittävät seuraavat neljä perustetta:

- Ensimmäisen perusteen mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on ottanut todisteet huomioon vääristyneellä tavalla, kun se ei ole ottanut huomioon kahta olennaista asiakirjaa, jotka osoittavat, ettei 24.10.2001 tehtyä sopimusta ole jatkettu 30.11.2001 jälkeen (valituksenalaisen tuomion 159–190 kohta).

- Toisen perusteen mukaan puolustautumisoikeuksia on loukattu, kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että komission antama väitetiedoksianto on riittävän selkeä ja täsmällinen (valituksenalaisen tuomion 217–225 kohta).

- Kolmannen perusteen mukaan asetuksen N:o 17/15 artiklan 2 kohtaa on rikottu, kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin otti huomioon valittajina olevien järjestöjen jäsenten yhteenlasketun liikevaihdon katsoessaan, etteivät komission määräämät sakot ylittäneet tässä säännöksessä asetettua enimmäismäärää (valituksenalaisen tuomion 312–334 kohta).

- Neljäs peruste koskee monikertaisten seuraamusten kiellon rikkomista ja suhteellisuusperiaatteen loukkaamista siltä osin kuin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin määräsi kullekin järjestölle erillisen sakon ottaen huomioon niiden yhteisten jäsenten yhteenlasketut liikevaihdot (valituksenalaisen tuomion 340–346 kohta).

FNCBV:n ensimmäinen valitusperuste ja FNSEA:n, FNB:n, FNPL:n ja JA:n toinen valitusperuste, jotka koskevat oikeudellista virhettä, kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole todennut, että komissio on antamassaan väitetiedoksiannossa loukannut puolustautumisoikeuksia

43 FNCBV väittää ensimmäisessä valitusperusteessaan sekä FNSEA, FNB, FNPL ja JA väittävät toisessa valitusperusteessaan, että väitetiedoksiannossaan komissio ainoastaan mainitsi tärkeimmät tosiseikat ja oikeudelliset seikat, jotka voivat aiheuttaa sakon määräämisen, kuten oletetun kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuuden ja keston ja sen, onko rikkominen tehty tahallisesti tai tuottamuksellisesti, vaikka – toisin kuin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi – sen olisi pitänyt mainita, että mahdollinen sakko lasketaan ottaen huomioon niiden jäsenten liikevaihto.

44 Kumpakaan valitusperustetta ei voida hyväksyä.

45 Valituksenalaisen tuomion 219 kohdasta nimittäin ilmenee, että väite, jonka mukaan komission olisi pitänyt mainita väitetiedoksiannossa, että mahdollinen sakko lasketaan ottaen huomioon kantajina olleiden järjestöjen jäsenten liikevaihto, oli jo esitetty ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa ja että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi tämän väitteen oikeutetusti kyseisen tuomion 224 kohdassa saman tuomion 222 ja 223 kohdassa mainitun yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön perusteella.

46 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 221 kohdassa, että komissio otti riidanalaista päätöstä tehdessään huomioon kantajina olleiden järjestöjen perusjäsenten liikevaihdot tarkastaakseen, noudatettiinko määrätyillä sakoilla asetuksen N:o 17/15 artiklan 2 kohdassa käyttöön otettua 10 prosentin enimmäismäärää.

- 47 Kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, että se, että määrättäväksi aiottujen sakkojen suuruudesta ilmoitettaisiin väitetiedoksiannossa, ennen kuin yritykset ovat voineet esittää huomautuksensa niitä vastaan esitetystä väitteistä, merkitsi sitä, että komission päätöstä ennakoitaisiin epäasianmukaisella tavalla (yhdistetyt asiat 100/80–103/80, *Musique Diffusion française ym. v. komissio*, tuomio 7.6.1983, Kok. 1983, s. 1825, 21 kohta).
- 48 Valitusperusteensa tueksi FNCBV sekä FNSEA, FNB, FNPL ja JA väittävät lisäksi, että komission velvollisuus mainita väitetiedoksiannossa, miten mahdollinen sakko lasketaan, on sitäkin selvempi, kun se muutti sakkojen laskennassa perinteisesti käytettyä menetelmää, minkä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin myönsi valituksenalaisen tuomion 237 kohdassa. Koska kyseisillä järjestöillä ei ollut mahdollisuutta ennakoida tällaista menetelmän muuttamista eivätkä ne näin ollen voineet puolustautua tältä osin, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi niiden mukaan pitänyt myöntää, että komissio loukkasi puolustautumisoikeuksia väitetiedoksiannossaan.
- 49 Yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneesta oikeuskäytännöstä, jonka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin mainitsi valituksenalaisen tuomion 218 kohdassa, kuitenkin ilmenee, että silloin, kun komissio väitetiedoksiannossaan nimenomaisesti ilmoittaa aikovansa tutkia, onko yrityksille määrättävä sakkoja, ja kun se myös ilmoittaa ne tärkeimmät tosiseikat ja oikeudelliset seikat, jotka voivat johtaa sakon määräämiseen, kuten oletetun rikkomisen vakavuuden ja keston sekä sen, että kilpailusääntöjä on rikottu ”tahallaan tai tuottamuksesta”, se täyttää veloitteensa kunnioittaa yritysten oikeutta tulla kuulluiksi. Tällöin se antaa yrityksille tiedot, jotka ovat tarpeen, jotta ne voivat puolustautua paitsi sitä vastaan, että niiden vahvistetaan rikkoneen kilpailusääntöjä, myös sakkojen määräämistä vastaan (ks. vastaavasti erityisesti yhdistetyt asiat C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P ja C-213/02 P, *Dansk Rørindustri ym. v. komissio*, tuomio 28.6.2005, Kok. 2005, s. I-5425, 428 kohta).

- 50 Valittajina olevien järjestöjen jäsenten liikevaihdon huomioon ottaminen sakkojen laskemista varten ei ole komission osalta uusi käytäntö, ja yhteisöjen tuomioistuimet ovat hyväksyneet sen (ks. mm. asia C-298/98 P, Finnboard v. komissio, tuomio 16.11.2000, Kok. 2000, s. I-10157, 66 kohta ja yhdistetyt asiat T-39/92 ja T-40/92, CB ja Europay v. komissio, tuomio 23.2.1994, Kok. 1994, s. II-49, 139 kohta). Toisin kuin valittajina olevat järjestöt väittävät, komissio ei näin ollen ole muuttanut menetelmää tavalla, joka oikeuttaisi tätä koskevan erityisen maininnan väitetiedoksiannossa.
- 51 Näin ollen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole tehnyt oikeudellista virhettä, kun se totesi, ettei komissio ole loukannut FNCBV:n tai FNSEA:n, FNB:n, FNPL:n ja JA:n puolustautumisoikeuksia, kun se ei ole maininnut väitetiedoksiannossa aikovansa ottaa huomioon niiden jäsenten liikevaihdon tarkastaakseen, noudatettiinko asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdassa vahvistettua 10 prosentin enimmäismäärää.
- 52 Tämän vuoksi FNCBV:n ensimmäinen valitusperuste ja FNSEA:n, FNB:n, FNPL:n ja JA:n toinen valitusperuste on hylättävä perusteettomina.

FNCBV:n toinen valitusperuste, jonka mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on ottanut tietyt todisteet huomioon vääristyneellä tavalla

- 53 Toisessa valitusperusteessaan FNCBV väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tosiseikkoja koskevat toteamukset ovat aineellisesti virheellisiä siltä osin kuin se on selvästi muuttanut sille esitettyjen seikkojen merkitystä, sisältöä tai ulottuvuutta. Tämän järjestön mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen

olisi asiakirjojen niiden asiayhteydessä tapahtuvan täysimääräisen tutkimisen perusteella pitänyt katsoa, ettei tämä järjestö ole liittynyt 2.10.2001 päivätyyn sopimuksen jatkamiseen suullisesti ja salaisesti sen voimassaolon päättymispäivän jälkeen.

- 54 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on väitteen mukaan ottanut vääristyneellä tavalla huomioon seuraavat asiakirjat:
- FNB:n johtajan käsinkirjoitetut muistiinpanot 29.11.2001 pidetystä kokouksesta (valituksenalaisen tuomion 169–174 kohta)

 - muut asiakirjat, jotka vahvistavat sen, että valittajina olevat järjestöt ovat tehneet suullisen sopimuksen, eli FNB:n varapuheenjohtajan 4.12.2001 Vendée agricolessa esittämä toteamus ja Fédération vendéenne des producteurs -järjestön 5.12.2001 päivätty ajankohtaiskatsaus (valituksenalaisen tuomion 176 ja 177 kohta)

 - FNPL:n 10.12.2001 lähetetyn tiedotteen tietyt kohdat (valituksenalaisen tuomion 179 kohta) ja

 - 5.12.2001 pidettyä kokousta koskevien FNB:n johtajan käsinkirjoitettujen muistiinpanojen tietyt kohdat (valituksenalaisen tuomion 180 kohta).

- 55 FNCBV arvostelee ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta siitä, että se on vääristänyt näiden asiakirjojen merkityksen ja tämän vuoksi on arvioinut asian tosiseikkojen sisältöä virheellisesti.
- 56 Komissio katsoo, että FNCBV pyrkii perusteellaan kiistämään sen todistusvoiman, jonka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on katsonut kyseisillä asiakirjoilla olevan.
- 57 Vastauskirjelmässään FNCBV kiistää riitauttaneensa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toteuttaman tosiseikkojen määrittämisen. Tämän järjestön mukaan ”tosiseikkojen määrittämisessä kyseenalaistetaan itse tosiseikat tai niiden arviointi, kun taas vääristäminen on todisteiden sisällön muuttamista, niiden olennaisten kohtien huomiotta jättämistä tai niiden asiayhteyden huomiotta jättämistä”.
- 58 Tältä osin on huomautettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan EY 225 artiklasta ja yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 58 artiklan ensimmäisestä kohdasta ilmenee, että ainoastaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on toimivaltainen yhtäältä määrittämään ratkaisun perustaksi asetettavan tosiseikaston, lukuun ottamatta sellaisia tapauksia, joissa määritetyn tosiseikaston paikkansapitämättömyys käy ilmi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle toimitetusta aineistosta, ja toisaalta arvioimaan tätä tosiseikastoa. Kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on määrittänyt asian tosiseikaston tai arvioinut sitä, yhteisöjen tuomioistuin on EY 225 artiklan nojalla toimivaltainen harjoittamaan tämän tosiseikaston oikeudelliseen luonnehdintaan ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen sen pohjalta tekemiin oikeudellisiin päätelmiin kohdistuvaa valvontaa (ks. mm. asia C-551/03 P, General Motors v. komissio, tuomio 6.4.2006, Kok. 2006, s. I-3173, 51 kohta ja asia C-266/06 P, Evonik Degussa v. komissio ja neuvosto, tuomio 22.5.2008, 72 kohta).
- 59 Yhteisöjen tuomioistuimella ei siis ole toimivaltaa määrittää asian tosiseikastoa eikä lähtökohtaisesti myöskään arvioida sitä selvitystä, johon ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on asian tosiseikastoa määrittäessään tukeutunut. Silloin, kun tämä selvitys on saatu asianmukaisesti ja todistustaakkaa sekä asian selvittämistä koskevia menettelysääntöjä ja yleisiä oikeusperiaatteita on noudatettu, ainoastaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tehtävänä on arvioida sille esitetyn selvityksen näyttöarvoa. Lukuun ottamatta sitä tapauksia, että tuomioistuimelle esitetty selvitys on

otettu huomioon vääristyneellä tavalla, tämä arviointi ei näin ollen ole sellainen oikeuskysymys, että se sinänsä kuuluisi yhteisöjen tuomioistuimen harjoittaman valvonnan piiriin (ks. mm. em. asia General Motors v. komissio, tuomion 52 kohta ja em. asia Evonik Degussa v. komissio ja neuvosto, tuomion 73 kohta).

60 Lisäksi on huomautettava, että vääristyneellä tavalla huomioon ottamisen on ilmevä toimitetusta aineistosta selvästi ilman, että on tarpeen ryhtyä uudelleen arvioimaan tätä tosiseikastoa ja selvitystä (ks. mm. em. asia General Motors v. komissio, tuomion 54 kohta ja em. asia Evonik Degussa v. komissio ja neuvosto, tuomion 74 kohta).

61 Käsiteltävänä olevassa asiassa FNCBV ei väitä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin olisi tulkinnut mainitsemiaan eri asiakirjoja aineellisesti virheellisellä tavalla. Se arvostelee ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta muun muassa siitä, ettei se ole ottanut huomioon näiden asiakirjojen olennaisia kohtia eikä asettanut niitä asiayhteyteensä. On todettava, että vedotessaan ”todisteiden ottamiseen huomioon vääristyneellä tavalla” FNCBV riitauttaa tosiasiallisesti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toteuttaman asiakirjojen sisällön arvioinnin.

62 Lisäksi valituksenalaisen tuomion riitautetuista kohdista ilmenee selvästi, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei niissä totea kyseisten asiakirjojen sisältöä vaan tulkitsee niitä. Valituksenalaisen tuomion 169–180 kohdassa, jotka FNCBV riitauttaa, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tutkii nimittäin eri asiakirjoja ja aihetodisteita, asettaa ne asiayhteyteensä, tulkitsee niitä ja arvioi kunkin niistä näyttöarvoa. Valituksenalaisen tuomion 185 kohdassa se toteaa, että tämän selvityksen valossa on katsottava, että komissio osoitti oikeudellisesti riittävällä tavalla, että kantajat jatkoivat 24.10.2001 tehdyn sopimuksen soveltamista.

63 Koska ainoastaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on toimivaltainen tulkitsemaan todisteita ja arvioimaan niiden näyttöarvoa, valitusperustetta ei voida tutkia.

FNCBV:n kolmas valitusperuste, joka koskee oikeudellista virhettä sen osalta, miten todisteita tämän järjestön liittymisestä suulliseen sopimukseen on arvioitu

64 Kolmannessa valitusperusteessaan, joka jakautuu kahteen osaan, FNCBV väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen valituksenalaisen tuomion 185 kohdassa, kun se piti toteen näytettynä sitä, että tämä järjestö oli liittynyt suulliseen sopimukseen. Tämän järjestön mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei voinut todeta sen osallistuneen tähän sopimukseen olettamalla vaan osoittamalla sen selvän liittymisen yhteistoimintajärjestelyyn karjankasvattajien kanssa tilanteessa, jolle oli ominaista karjankasvattajien yksipuolisen tahdon, joka koski vähimmäisostohintojen asteikon soveltamista, ilmaisu etujärjestön vaatimuksena.

65 Tämän valitusperusteen ensimmäisessä osassa FNCBV väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tulkitsi oikeudellisesti virheellisellä tavalla selvitystä, jolla pyritään osoittamaan tämän järjestön väitetty tahto noudattaa 24.10.2001 tehtyä sopimusta ja joka ei todista sen todellista tahtoa jatkaa vähimmäisostohintojen asteikon soveltamista ja tuonnin keskeyttämistä 24.10.2001 tehdyn sopimuksen voimassaolon päättymisen jälkeen. Kyseinen järjestö tarkoittaa seuraavia asiakirjoja:

- FNB:n johtajan vihkoissa olevat käsinkirjoitetut muistiinpanot 29.11.2001 ja 5.12.2001 pidetyistä kokouksista (valituksenalaisen tuomion 172 ja 180 kohta)

- 6.12.2001 päivätty sähköpostiviesti, jonka Bretagne Fédération régionale des syndicats d'exploitants agricoles -järjestön (jäljempänä FRSEA) edustaja lähetti alueensa FDSEAn puheenjohtajille (valituksenalaisen tuomion 178 kohta)

- FNPL:n 10.12.2001 lähetetty tiedote (valituksenalaisen tuomion 179 kohta)

- Vendéen departementin FDSEA:n 18.12.2001 tekemä ilmoitus (valituksenalaisen tuomion 182 kohta) ja

- paikallisiin toimenpiteisiin liittyvät asiakirjat (valituksenalaisen tuomion 183 ja 184 kohta).

⁶⁶ Siltä osin kuin FNCBV kyseenalaistaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toteuttaman tosiseikkojen arvioinnin ja riitauttaa lähinnä sen, että valituksenalaisen tuomion 169–184 kohdassa todetut seikat riittävät osoittamaan sen, että se suostui 24.10.2001 tehdyn sopimuksen soveltamisen jatkamiseen vuoden 2001 marraskuun lopun jälkeen, tämän perusteen ensimmäinen osa on jätettävä tutkimatta, koska sillä pyritään tosiseikkoja koskevien arviointien tutkimiseen uudelleen, minkä osalta yhteisöjen tuomioistuimella ei ole toimivaltaa muutoksenhaun yhteydessä, kuten tämän tuomion 58 ja 59 kohdassa huomautetaan.

⁶⁷ Kolmannen valitusperusteensa toisessa osassa FNCBV tuo esiin valituksenalaisen tuomion perustelujen ristiriitaisuuden siltä osin kuin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että tämä järjestö oli liittynyt suulliseen sopimukseen, ja samanaikaisesti piti toteennäytettynä, että sen moitittu käyttäytyminen johtui karjankasvattajien yksipuolisesta painostuksesta. Viimeksi mainitulla toteamuksella

ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin myönsi FNCBV:n mukaan valituksenalaisen tuomion 279 ja 289 kohdassa karjankasvattajien väkivaltaisten toimien yksipuolisuuden.

- 68 Myös tämä FNCBV:n esittämän kolmannen valitusperusteen toinen osa on hylättävä, sillä se perustuu valituksenalaisen tuomion tulkintaan, jossa ei oteta huomioon sitä asiayhteyttä, johon ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kyseessä olevat arvioinnit kuuluvat, eli sitä, että komissio on ottanut huomioon raskauttavat olosuhteet korottaakseen tietyille karjankasvattajien järjestöille, kuten FNSEA:lle, FNB:lle ja JA:lle, määrättäviä sakkoja.
- 69 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta ei nimittäin voida käsiteltävänä olevassa asiassa arvostella siitä, että valituksenalaisen tuomion perustelut ovat ristiriitaiset, koska tämän tuomion 279 ja 289 kohdassa mainitut raskauttavat olosuhteet on otettu huomioon vasta sen jälkeen, kun kunkin kyseessä olevan järjestön suulliseen sopimukseen osallistumisen aste ja ehdot on osoitettu ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kyseisen tuomion 169–184 kohdassa tutkimien todisteiden perusteella, joita koskevat väitteet kuuluvat tämän valitusperusteen ensimmäiseen osaan, joka on jätetty tutkimatta tämän tuomion 66 kohdassa. Näiden todisteiden valossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin saattoi esittämättä ristiriitaisia toteamuksia, kuten julkisasiamies totesi ratkaisuehdotuksensa 92 kohdassa, todeta käsiteltävänä olevassa asiassa sopimuksen olemassaolon ja lisäksi mainita, että karjankasvattajat toteuttivat tiettyjä painostus- tai pakottamistoimia.
- 70 Näin ollen FNCBV:n esittämä kolmas valitusperuste on jätettävä osittain tutkimatta ja osittain hylättävä perusteettomana.

FNSEA:n, FNB:n, FNPL:n ja JA:n esittämä ensimmäinen valitusperuste, jonka mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on ottanut todisteet huomioon vääristyneellä tavalla, kun se ei ole ottanut huomioon kahta olennaista asiakirjaa, jotka osoittavat, ettei 24.10.2001 tehtyä sopimusta ole jatkettu 30.11.2001 jälkeen, ja jonka mukaan perustelut ovat tältä osin puutteelliset

- 71 Ensimmäisessä valitusperusteessaan FNSEA, FNB, FNPL ja JA väittävät, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on ottanut huomioon vääristyneellä tavalla todisteet, jotka osoittavat, että kun 30.11.2001 jälkeen tehdyissä paikallisissa sopimuksissa on käytetty vähimmäisostohintojen asteikossa vahvistettuja hintoja, tämä ei ole johtunut 24.10.2001 tehdyn sopimuksen allekirjoittaneiden järjestöjen yhteisestä tahdosta vaan maanviljelijöiden etujärjestöjen teurastamoita kohtaan harjoittamasta paikallisesta painostuksesta.
- 72 Kyseisten järjestöjen mukaan tämä koskee yhden FNB:n johtajista erään departementin järjestölle 11.12.2001 faksitse lähettämää asiakirjaa, joka sisälsi vähimmäisostohintojen asteikon sekä maininnan ”huomio, tämän hinta-asteikon voimassaoloa ei jatkettu sopimuksella”, ja Bretagnen Fédération régionale des syndicats d’exploitants agricolesin 12.12.2001 lähetettyä tiedotetta, jossa todetaan, että ”Bretagnen FDSEA:t eivät voi hyväksyä suurten nautojen hinnan kehitystä ja ne ilmoittavat karjankasvattajille toteuttaneensa etujärjestön painostusta ostajia kohtaan palauttaakseen marraskuun hintoja vastaavat hinnat”.
- 73 FNSEA:n, FNB:n, FNPL:n ja JA:n mukaan se, että kumpaakaan edeltävässä kohdassa mainituista asiakirjoista, jotka nämä järjestöt ovat toimittaneet ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle 17.5.2006 pidetyn istunnon jälkeen, ei mainita valituksenalaisessa tuomiosta, osoittaa, ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ole ottanut niitä huomioon mitenkään. Ne väittävät näiden asiakirjojen osoittavan, että tuottajien järjestöt katsoivat, ettei 24.10.2001 tehty sopimus enää sitonut teurastamoiden järjestöjä ja että tämän vuoksi tuottajat saattoivat saada tässä sopimuksessa vahvistetun vähimmäisostohintojen asteikon mukaiset hinnat ainoastaan etujärjestöjen paikallisen painostuksen avulla. Kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei tutkinut kumpaakaan kyseessä olevista asiakirjoista, se laiminlöi niiden mukaan perusteluvollisuuttaan, ja valituksenalainen tuomio on näin ollen tältä osin mitätön.

- 74 On totta, että toteuttaakseen asianmukaisesti oikeusriidan tosiseikkojen arviointia koskevan tehtävänsä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen on tutkittava tarkasti kaikkia asianosaisten sille toimittamia asiakirjoja ja otettava ne huomioon, mukaan lukien asiakirjat, jotka – kuten käsiteltävänä olevassa asiassa – on toimitettu asiakirjavihkoon suullisen käsittelyn jälkeen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 64 artiklan mukaisen prosessinjohtotoimenpiteen yhteydessä. On myös totta, että valituksenalaisessa tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei maininnut kumpaakaan riidanalaista asiakirjaa eli 11.12.2001 lähetettyä faksia tai 12.12.2001 lähetettyä tiedotetta.
- 75 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan perusteluvollisuus ei kuitenkaan velvoita ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta esittämään perusteluja, joissa seurattaisiin tyhjentävästi ja kohta kohdalta kaikkia riidan asianosaisten esittämiä päätelmiä. Perustelut voivat olla implisiittisiä, kunhan asianosaiset saavat niiden avulla selville syyt, joiden vuoksi kyseiset toimenpiteet on toteutettu, ja toimivaltaisella tuomioistuimella on käytettävissään riittävät tiedot, jotta se kykenee harjoittamaan laillisuusvalvontaansa (ks. vastaavasti asia C-120/99, Italia v. neuvosto, tuomio 25.10.2001, Kok. 2001, s. I-7997, 28 kohta ja yhdistetyt asiat C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ja C-219/00 P, Aalborg Portland ym. v. komissio, tuomio 25.10.2001, Kok. 2001, s. I-123, 372 kohta).
- 76 Arvioidessaan sitä, oliko 24.10.2001 tehty sopimus uusittu suullisesti ja salaisesti jatkumaan 30.11.2001 jälkeen, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tutki valituksenalaisen tuomion 164–184 kohdassa yksityiskohtaisesti valittajina olevien järjestöjen esittämien väitteiden valossa niitä asiakirjoja, joihin komissio tukeutui tehdessään riidanalaista päätöstä ja joiden näyttöarvoa valittajina ovat järjestöt arvostelevat. Erityisesti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että valituksenalaisen tuomion 164–184 kohdassa tutkittujen asiakirjojen sisältö vahvisti sen, että 29.11. ja 5.12.2001 pidetyissä kokouksissa päätettiin jatkaa 24.10.2001 tehtyä sopimusta, kuten komissio väitti.
- 77 Lisäksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin korosti valituksenalaisen tuomion 186 ja 187 kohdassa, että karjankasvattajien järjestöt jatkoivat 24.10.2001 tehdyn

sopimuksen täytäntöönpanoa salassa ottaen samalla käyttöön tiedotusstrategian, jonka mukaan julkisesti vakuutettiin, ettei tätä sopimusta ole jatkettu, ja asteikkojen mukaisten hintojen soveltamista vaadittiin etujärjestöjen vaatimuksella.

- 78 Näissä olosuhteissa FNSEA:n, FNB:n, FNPL:n ja JA:n esittämä ensimmäinen valitusperuste on hylättävä perusteettomana.

FNCBV:n esittämä neljäs valitusperuste, jonka mukaan 24.10.2001 tehty sopimus ja suullinen sopimus eivät ole kilpailua rajoittavia

- 79 Neljännessä, toissijaisesti esitetystä valitusperusteestaan FNCBV väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi pitänyt todeta, ettei 24.10.2001 tehty sopimus ole kilpailua rajoittava taloudellisen asiayhteytensä vuoksi, ja että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi pitänyt analysoida kyseisen sopimuksen jatkamisen mahdollisia vaikutuksia.

- 80 FNCBV väittää, että arvioidessaan sitä, onko 24.10.2001 tehty sopimus kilpailua rajoittava, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi pitänyt ottaa huomioon taloudellinen asiayhteys. Tämän järjestön mukaan asia oli hyvin erityinen siinä mielessä, että kyseessä oleva ala oli aivan poikkeuksellisessa taloudellisessa tilanteessa, minkä vuoksi yhteisön viranomaiset ottivat käyttöön interventiojärjestelmän ostaakseen ruhoja ja mahdollistaakseen karjankasvattajien toiminnan jatkumisen.

- 81 FNCBV:n mielestä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen, kun se katsoi, ettei komissiolla ollut velvollisuutta esittää 24.10.2001 tehdyn sopimuksen jatkamisesta näyttöä sellaisen tarkastelun avulla, joka koskee sopimuksen jatkamisen vaikutuksia kyseessä olevan ajanjakson aikana sovellettuihin hintoihin. Tältä osin FNCBV vaatii yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, ettei tällä jatkamisella ole vaikutuksia, koska alueiden eri teurastamoissa ei noudatettu vähimmäisostohintojen asteikkoa. FNCBV esittää tätä koskevia taulukoita, jotka sisältävät Ranskan eri alueiden teurastamoiden käyttämiä hintoja ja joiden avulla on tarkoitus osoittaa, että tosiasiallisesti käytetyt hinnat vaihtelivat alueelta toiselle ja ne olivat 24.10.2001 tehdyn sopimuksen keskeyttämisen jälkeen suurimmalta osin alempia kuin tässä asteikossa vahvistetut hinnat.
- 82 Tämä valitusperuste ei voi menestyä, sillä se perustuu valituksenalaisen tuomion 81–93 kohdan virheelliseen tulkintaan.
- 83 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin nimittäin totesi aluksi valituksenalaisen tuomion 82 kohdassa, että 24.10.2001 tehdyn sopimuksen mukaiseen tuonnin keskeyttämiseen sitoutumisen tarkoitus oli Ranskan sisäisten markkinoiden sulkeminen ja kilpailun rajoittaminen yhtenäismarkkinoilla. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi valituksenalaisen tuomion 84 ja 85 kohdassa, että tämän sopimuksen tehneet järjestöt sopivat vähimmäisostohintojen asteikosta, jonka noudattamisen ne sitoutuivat takaamaan, rajoittamalla karjankasvattajien ja teurastamoiden kaupallista neuvottelumarginaalia ja vääristämällä hintojen muodostumista kyseessä olevilla markkinoilla.
- 84 Tämän jälkeen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tutki valituksenalaisen tuomion 86–92 kohdassa sitä asiayhteyttä, jossa 24.10.2001 tehty sopimus oli tehty. Tältä osin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin otti huomioon sekä maataloustuotteiden markkinoiden, joihin sovelletaan yhteisön kilpailusääntöjä tietyin poikkeuksin, erityistilanteen että tämän sopimuksen täytäntöönpanon tosiasialliset ja oikeudelliset olosuhteet naudanliha-alan kriisitilanteessa.

- 85 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin huomautti, että nautojen olennaista osaa varten vahvistetut hinnat olivat huomattavasti korkeammat kuin komission vahvistamat interventiohinnat. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi myös, että [EY] 81 artiklan 3 kohdan soveltamisesta tiettyihin vertikaalisten sopimusten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen ryhmiin 22.12.1999 annettua komission asetusta (EY) N:o 2790/1999 (EYVL L 336, s. 21), johon valittajina olevat järjestöt vetoavat, ei voida soveltaa käsiteltävänä olevassa asiassa, sillä karjankasvattajien järjestöjen jäsenten tuotanto ylittää selvästi enimmäisosuuden, jonka suuruus on 30 prosenttia merkityksellisistä markkinoista ja jonka ylittävälle tapauksille ei tämän asetuksen mukaan voida myöntää vertikaalisia sopimuksia varten säädettyä ryhmäpoikkeusta.
- 86 Tästä valituksenalaisen tuomion tarkastelusta ilmenee, että toisin kuin FNCBV väittää, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin otti huomioon 24.10.2001 tehdyn sopimuksen taloudellisen asiayhteyden arvioidessaan sitä, onko tämä sopimus kilpailua rajoittava.
- 87 Lisäksi vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että EY 81 artiklan 1 kohtaa sovellettaessa sopimuksen konkreettisia seurauksia ei tarvitse ottaa huomioon, jos sopimuksen tarkoituksena on rajoittaa, estää tai vääristää kilpailua yhteismarkkinoilla (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat 56/64 ja 58/64, Consten ja Grundig v. komissio, tuomio 13.7.1966, Kok. 1966, s. 429 ja 496 Kok. Ep. I, s. 275, sekä yhdistetyt asiat C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P ja C-254/99 P, Limburgse Vinyl Maatschappij ym. v. komissio, tuomio 15.10.2002, Kok. 2002, s. I-8375, 491 kohta).
- 88 Koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli käsiteltävänä olevassa asiassa todennut, että 24.10.2001 tehdyn sopimuksen kilpailua rajoittava tarkoitus oli näytetty toteen, se totesi oikeutetusti valituksenalaisen tuomion 93 kohdassa, ettei komission tarvinnut tutkia tässä sopimuksessa hyväksytyjen toimenpiteiden konkreettisia vaikutuksia kilpailuun. Koska kyseisen sopimuksen jatkaminen 30.11.2001 jälkeen oli myös näytetty toteen asiakirjoihin perustuvilla aihetodisteilla, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole tehnyt oikeudellista virhettä, kun se katsoi, ettei tätä jatkamista ollut välttämätöntä osoittaa myös tutkimalla sen vaikutuksia kyseisellä ajanjaksolla käytettyihin hintoihin.

89 Näin ollen FNCBV:n esittämä neljäs peruste on hylättävä perusteettomana.

FNSEA:n, FNB:n, FNPL:n ja JA:n kolmas valitusperuste ja FNCBV:n viides valitusperuste, joiden mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen soveltaessaan asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohtaa

90 Kolmannessa valitusperusteessaan FNSEA, FNB, FNPL ja JA, joita Ranskan tasavalta tukee, väittävät, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen, kun se totesi, että asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdassa vahvistettu sakkojen enimmäismäärä voitiin laskea ottaen huomioon niiden jäsenten liikevaihto eikä kunkin järjestön liikevaihto. Valittajina olevat järjestöt väittävät, että tämä merkitsee radikaalia muutosta oikeuskäytännössä asetettuun täsmälliseen, objektiiviseen ja perusteltuun vaatimukseen eli siihen, että tämän enimmäismäärän laskemiseksi yritysten yhteenliittymän jäsenten liikevaihdon huomioon ottamisen edellytyksenä on se, että tämä yhteenliittymä voi sisäisten sääntöjensä nojalla tehdä jäseniään sitovia päätöksiä. Toissijaisesti Ranskan tasavalta toteaa, että koska valittajina olevilla järjestöillä ei ole toimivaltaa tehdä jäseniään sitovia päätöksiä, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ei olisi pitänyt hyväksyä jäsenten liikevaihdon huomioon ottamista laskettaessa kyseisessä säännöksessä vahvistettua sakon enimmäismäärää tutkimatta sitä, oliko 24.10.2001 tehty sopimus tosiasiallisesti vaikuttanut naudanlihan markkinoihin.

91 Viidennen valitusperusteensa ensimmäisessä osassa FNCBV väittää, että tällainen oikeuskäytännön muuttaminen, jota ei ole perusteltu riittävästi, on oikeusvarmuuden periaatteen vastaista, koska kyseessä olevat yritykset eivät voi erottaa toisistaan tilanteita, joissa asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdassa vahvistettua 10 prosentin enimmäismäärää arvioidaan yritysten yhteenliittymän liikevaihdon suhteen, ja tilanteita, joissa sitä arvioidaan tämän yhteenliittymän jäsenten yhteenlaskettuihin liikevaihtoihin nähden.

- 92 On todettava, että FNSEA:n, FNB:n, FNPL:n ja JA:n kolmas valitusperuste ja FNCBV:n esittämän viidennen valitusperusteen ensimmäinen osa perustuvat virheelliseen oletamaan, jonka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi oikeutetusti valituksenalaisen tuomion 316–319 kohdassa.
- 93 On nimittäin totta, kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin huomautti kyseisen tuomion 317 kohdassa, että asetuksen N:o 17/15 artiklan 2 kohdassa vahvistettu 10 prosentin enimmäismäärä voidaan vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan laskea ottaen huomioon kaikkien yritysten yhteenliittymän jäseninä olevien yritysten yhteenlaskettu liikevaihto ainakin silloin, kun tämä yhteenliittymä voi tehdä jäseniään sitovia päätöksiä. Kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion seuraavassa kohdassa, tässä oikeuskäytännössä ei kuitenkaan suljeta pois mahdollisuutta, että erityistapauksissa tällainen huomioon ottaminen on mahdollista, vaikka kyseisellä yritysten yhteenliittymällä ei ole muodollista toimivaltaa tehdä jäseniään sitovia päätöksiä.
- 94 FNSEA, FNB, FNPL ja JA väittävät kuitenkin, että tuoreimmassa oikeuskäytännössä eli edellä mainitussa asiassa Finnboard vastaan komissio annetun tuomion 66 kohdassa yhteisöjen tuomioistuin sulki selvästi pois mahdollisuuden ottaa huomioon yritysten yhteenliittymän jäsenten liikevaihto, jos se ei voi tehdä jäseniään sitovia päätöksiä.
- 95 Tätä kyseisessä asiassa annetun tuomion tulkintaa ei voida hyväksyä.
- 96 Kuten julkisasiamies toteaa ratkaisuehdotuksensa 53 kohdassa, edellä mainitussa asiassa Finnboard vastaan komissio annetun tuomion 66 kohdan asiayhteydestä ilmenee, että yhteenliittymän, jolle komissio määräsi sakon, jäseninä olevat yritykset eivät olleet osallistuneet kilpailusääntöjen rikkomiseen. Näissä olosuhteissa yhteisöjen tuomioistuin totesi, että määrätessään sakkoa yritysten yhteenliittymälle, jonka oma liikevaihto ei ole suhteessa sen kokoon tai markkinavoimaan, komissio voi ottaa huomioon tämän yhteenliittymän jäseninä olevien yritysten liikevaihdot määrätäkseen

seuraamuksen, joka on ehkäisevä, mutta tällöin edellytetään, että kyseisellä yhteenliittymällä on sisäisten sääntöjensä nojalla mahdollisuus tehdä jäseniään sitovia päätöksiä.

97 Tämän vuoksi, kuten komissio korosti, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimella oli oikeus katsoa, että – kuten käsiteltävänä olevassa asiassa – silloin, kun yritysten yhteenliittymän jäsenet ovat osallistuneet aktiivisesti kilpailua rajoittavan sopimuksen täytäntöönpanemiseen, näiden jäsenten liikevaihdot voidaan ottaa huomioon seuraamusta määrättäessä, vaikka kyseessä olevalla yhteenliittymällä, toisin kuin edellä mainitussa asiassa Finnboard vastaan komissio annetun tuomion 66 kohdassa tarkoitettussa tilanteessa, ei ole mahdollisuutta tehdä jäseniään sitovia päätöksiä. Näin ollen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 319 kohdassa oikeutetusti, että tällainen huomioon ottaminen on perusteltua ”tapauksissa, joissa yhteenliittymän kilpailusääntöjen rikkominen koskee sen jäsenten toimintaa ja joissa yhteenliittymä toteuttaa kyseessä olevan kilpailunvastaisen toiminnan suoraan jäsentensä hyväksi ja niiden kanssa yhteistyössä, koska yhteenliittymällä ei ole objektiivisia ja sen jäsenten eduista riippumattomia intressejä”.

98 Lisäksi on todettava, että muunlainen tulkinta olisi yhteisön kilpailusääntöjen rikkomisen vuoksi määrättyjen seuraamusten ehkäisevän vaikutuksen takaamista koskevan tarpeen vastaista. Kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi oikeutetusti valituksenalaisen tuomion 318 kohdassa, komissiolla oleva mahdollisuus määrätä suuruudeltaan asianmukaisia sakkoja kyseessä olevien kilpailusääntöjen rikkomisten toteuttajille voisi muuten joutua kyseenalaiseksi, koska yritysten yhteenliittymille, joiden liikevaihto on hyvin pieni mutta joihin kuuluu suuri määrä yrityksiä, joiden yhteenlaskettu liikevaihto on merkittävä, ja jotka eivät voi tehdä jäseniään muodollisesti sitovia päätöksiä, voitaisiin määrätä vain hyvin pieniä sakkoja, vaikka näiden yhteenliittymien toteuttamilla kilpailusääntöjen rikkomisilla on voinut olla huomattava vaikutus kyseessä olevilla markkinoilla.

99 Toisin kuin FNCBV väittää, valituksenalaisen tuomion 318–325 kohdasta ilmenee selvästi, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin perusteli valituksenalaista tuomiota tältä osin oikeudellisesti riittävällä tavalla.

100 Valittajina olevat järjestöt väittävät myös, että valituksenalaisen tuomion 320–323 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin otti esiin asian tosiseikoista neljä kriteeriä, joita se piti ”erityisinä olosuhteina”, voidakseen olla käsiteltävänä olevassa asiassa soveltamatta vakiintunutta oikeuskäytäntöä, joka koskee tilanteita, joissa asetuksen N:o 17/15 artiklan 2 kohdassa vahvistettu 10 prosentin enimmäismäärä on laskettava kaikkien yhteenliittymän jäseninä olevien yritysten liikevaihdon suhteen. Niiden mukaan kyse on tapauksista, joissa kyseessä olevan yritysten yhteenliittymän ensisijaisena tehtävänä on puolustaa ja edustaa jäsentensä etuja, kyseessä oleva kilpailua rajoittava sopimus koskee tämän yhteenliittymän jäsenten eikä itse yhteenliittymän toimintaa, tämä sopimus on tehty kyseisen yhteenliittymän jäsenten hyödyksi ja nämä jäsenet ovat toimineet kyseessä olevan kilpailua rajoittavan käytännön hyväksi.

101 FNSEA:n, FNB:n, FNPL:n ja JA:n mukaan ensinnäkin kolme näistä kriteereistä täyttyvät luonnollisesti yritysten yhteenliittymän tapauksessa. Toiseksi valituksenalaisen tuomion 323 kohdassa mainitut paikalliset sopimukset ja tiettyjen karjankasvattajaryhmien toimenpiteet eivät todista näiden järjestöjen kaikkien naudanlihan markkinoilla toimivien jäsenten yhteistyötä vaan osoittavat ainoastaan joidenkin niistä yhteistyön. Niiden mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toteamusta ei ole perusteltu kyseisten järjestöjen ja niiden kaikkien jäsenten välisellä objektiivisella yhteydellä eikä se perustu kyseisten jäsenten välilliseen osallistumiseen käsiteltävänä olevassa riita-asiassa kyseessä olevaan kilpailua rajoittavaan käytäntöön.

102 Nämä väitteet perustuvat valituksenalaisen tuomion virheelliseen tulkintaan, eikä niitä voida hyväksyä.

- 103 Valituksenalaisen tuomion 319 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin nimittäin yksilöi uusia erityisiä olosuhteita, joita sovelletaan yritysten yhteenliittymien toteuttamiin kilpailusääntöjen rikkomisiin oikeuskäytännössä jo todettujen olosuhteiden lisäksi. Sen sijaan valituksenalaisen tuomion 320–323 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tutki, koskivatko nämä erityiset olosuhteet valittajina olevia järjestöjä, voidakseen päättää, pitikö asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdassa vahvistettu 10 prosentin enimmäismäärä määrittää pikemminkin niiden jäsenten liikevaihdon kuin näiden järjestöjen liikevaihdon perusteella.
- 104 On todettava yhtäältä, etteivät FNSEA, FNB, FNPL ja JA kiistä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 320–323 kohdassa niiden osalta esittämiä toteamuksia, ja toisaalta, että kuten tämän tuomion 59 kohdassa huomautetaan, lukuun ottamatta sitä tapausta, että tuomioistuimelle esitetty selvitys on otettu huomioon vääristyneellä tavalla, tosiseikkojen ja selvityksen arviointi ei ole sellainen oikeuskysymys, että se sinänsä kuuluisi yhteisöjen tuomioistuimen harjoittaman valvonnan piiriin (ks. asia C-104/00 P, DKV v. SMHV, tuomio 19.9.2002, Kok. 2002, s. I-7561, 22 kohta ja asia C-125/06 P, komissio v. Infront WM, tuomio 13.3.2008, Kok. 2008, s. I-1451, 57 kohta). Käsiteltävänä olevassa asiassa yhteisöjen tuomioistuimessa ei ole vedottu siihen, että tosiseikat olisi otettu huomioon vääristyneellä tavalla.
- 105 FNCBV:n mukaan kaksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen vahvistamasta vaaditusta neljästä kumulatiivisesta seikasta ei toteudu sen osalta. Tämä järjestö väittää ensiksi, ettei 24.10.2001 tehdyn sopimuksen allekirjoittaminen ollut sen jäsenten minkään edun mukaista, koska se sisälsi määräyksen suositeltavista karjan vähimmäisostohinnoista. Tämä sopimus oli näin ollen niiden etujen vastainen. Lisäksi kyseisen sopimuksen allekirjoittaminen ei mahdollistanut teurastamoiden piirityksen purkamista, sillä piiritykset jatkuivat, kuten komission asiakirjavihko osoittaa. Sen, ettei 24.10.2001 tehdyn sopimuksen allekirjoittaminen ollut kyseisen järjestön jäsenten etujen mukaista, vahvistaa lisäksi komission mainitsemien paikallisten sopimusten hyvin vähäinen määrä.

- 106 Toiseksi FNCBV:n etujen riippumattomuus sen jäsenten eduista ilmenee paitsi siitä, ettei sillä ole toimivaltaa tehdä jäseniään sitovia päätöksiä, myös 24.10.2001 tehdyn sopimusten jälkeen tehtyjen paikallisten sopimusten rajallisesta määrästä.
- 107 Tätä väitettä ei voida hyväksyä.
- 108 Koska tosiseikkojen arviointi kuuluu ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan, yhteisöjen tuomioistuimen asiana ei ole tutkia, totesiko ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin valituksenalaisen tuomion 322 kohdassa oikeutetusti, että 24.10.2001 tehty sopimus oli tehty suoraan FNCBV:n perusjäsenten eduksi, ja kyseisen tuomion 323 kohdassa, että tämä sopimus pantiin täytäntöön muun muassa yhtäältä departementtien järjestöjen ja maatalousalan paikallisten etujärjestöjen sekä toisaalta teurastamoyritysten välisillä paikallisilla sopimuksilla.
- 109 FNCBV väittää myös, ettei komissio tai ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ole kumpikaan osoittanut, että komission päätöksiä oli mahdotonta osoittaa valittajina olevien järjestöjen jäseninä oleville yrityksille siten, että näille jäsenille olisi määrätty erilliset sakot. FNCBV:n mukaan suuntaviivojen 5 kohdan c alakohdasta ilmenee, että ainoastaan, jos yritysten yhteenliittymän jäsenille on mahdotonta määrätä erillisiä sakkoja, komissio voi määrätä itse yhteenliittymälle sakon, joka vastaa niiden sakkojen yhteenlaskettua määrää, jotka se olisi määrännyt yhteenliittymän jäsenille. Koska komissio tai ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin eivät pyrkineet perustelevaan valittajina olevien järjestöjen jäsenten yhteenlaskettujen liikevaihtojen käyttämistä niille määrättyjen sakkojen määrän laskemisessa, valituksenalainen tuomio on FNCBV:n mukaan lainvastainen ja se on kumottava.

- 110 On todettava, että FNCBV on esittänyt tämän suuntaviivojen 5 kohdan c alakohdan rikkomista koskevan väitteen ensimmäisen kerran muutoksenhaun yhteydessä. Tämä muodostaa näin ollen työjärjestyksen 42 artiklan 2 kohdan nojalla, jota sovelletaan muutoksenhakuasiassa työjärjestyksen 118 artiklan mukaisesti, uuden perusteen, jota ei voida tutkia, koska se ei perustu oikeudenkäyntimenettelyn aikana esille tulleisiin oikeudellisiin seikkoihin tai tosiseikkoihin.
- 111 Tästä seuraa, että FNSEA:n, FNB:n, FNPL:n ja JA:n esittämä kolmas valitusperuste ja FNCBV:n esittämän viidennen valitusperusteen ensimmäinen osa on osittain jätettävä tutkimatta ja osittain hylättävä perusteettomana.
- 112 Viidennen valitusperusteen toisessa osassa FNCBV väittää, että valituksenalaisen tuomion 320 kohdassa ja sitä seuraavissa kohdissa esitetyt perustelut ovat ristiriidassa saman tuomion 341 kohdassa ja sitä seuraavissa kohdissa esitettyjen perusteluiden kanssa, jotka liittyvät monikertaisten seuraamusten kiellon soveltamiseen.
- 113 Sen mukaan valituksenalaisen tuomion 341 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimella nimittäin korostaa sitä, että valittajina olevat järjestöt ovat allekirjoittaneet 2.10.2001 tehdyn sopimuksen, ovat osallistuneet siihen, ovat vastuussa siitä, ovat toimineet itsenäisesti ja ovat myös täytäntöönpanneet sopimuksen, perustellessaan seuraamuksen määräämistä valittajina oleville järjestöille eikä niiden jäsenille. Sen mukaan valituksenalaisen tuomion 320 kohdassa ja sitä seuraavissa kohdissa sen sijaan korostetaan sitä, ettei tämä sopimus koske valittajina olevien järjestöjen toimintaa, etteivät toteutetut toimenpiteet vaikuta niihin, että kyseinen sopimus on tehty suoraan näiden järjestöjen jäsenten hyväksi ja että näiden järjestöjen jäsenet ovat panneet tämän sopimuksen täytäntöön.

- 114 FNCBV:n mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin esitti näin kaksi ristiriitaista perustelua, joista ensimmäinen esitettiin sen tueksi, että valittajina olevilla järjestöillä oli välitön ja aktiivinen rooli 24.10.2001 tehdyn sopimuksen tekemisessä ja täytäntöönpanemisessa, ja toinen sen väitteen tueksi, että nämä järjestöt ovat olleet ainoastaan jäsentensä toimien läpinäkyvä väline.
- 115 Lisäksi kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 341 kohdassa valittajina olevien järjestöjen osallistuneen henkilökohtaisesti riidanalaisessa päätöksessä todettuihin rikkomisiin, se myönsi FNCBV:n mukaan implisiittisesti, että niiden jäsenten liikevaihdon huomioon ottaminen laskettaessa asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua enimmäismäärää, joka on 10 prosenttia liikevaihdosta, ei ollut käsiteltävänä olevassa asiassa perusteltua.
- 116 Ranskan tasavalta katsoo, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 343 kohdassa esittämä toteamus, jonka mukaan riidanalaisella päätöksellä ei määrätty sakkoja valittajina olevien järjestöjen perusjäsenille, on ristiriidassa sen kanssa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin perusteli kyseisen tuomion 319 kohdassa näiden jäsenten liikevaihdon huomioon ottamista laskettaessa kyseistä 10 prosentin enimmäismäärää sillä, että 24.10.2001 tehty päätös on tehty suoraan näiden jäsenten hyväksi ja niiden kanssa yhteistyössä.
- 117 Nämä väitetyt perustelujen ristiriitaisuudet perustuvat valituksenalaisen tuomion virheelliseen tulkintaan. Tämän vuoksi FNCBV:n esittämän viidennen valitusperusteen toista osaa ei voida hyväksyä.
- 118 On nimittäin todettava, että päättäessään siitä, pitikö asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdassa vahvistettu 10 prosentin enimmäismäärä laskea valittajina olevien järjestöjen kaikkien jäsenten liikevaihdon suhteen, ensimmäisen oikeusasteen

tuomioistuinin tutki valituksenalaisen tuomion 320–323 kohdassa, koskivatko näitä kyseisen tuomion 319 kohdassa yksilöidyt erityiset olosuhteet, eli koskiko näiden järjestöjen toteuttama rikkominen niiden jäsenten toimintaa ja olivatko kyseiset järjestöt toteuttaneet kyseessä olevat kilpailua rajoittavat käytännöt suoraan jäsentensä hyväksi ja niiden kanssa yhteistyössä. Tämän tutkimuksen yhteydessä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kiinnitti huomiota valittajina olevien järjestöjen tehtäviin, määrittä 24.10.2001 tehdyn sopimuksen kohteena olevan toiminnan sekä tämän sopimuksen edunsaajat ja tutki tämän sopimuksen täytäntöönpanomuotoja.

119 Valituksenalaisen tuomion 341–345 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin sen sijaan hylkäsi kanneperusteen, jonka mukaan komissio oli loukannut moniker- taisten seuraamusten kiellon periaatetta. Tältä osin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ensinnäkin totesi, että kullekin valittajana olevalle järjestölle määrätty seuraamus oli vahvistettu kunkin järjestön osallistumisen vuoksi ja sen mukaan, mikä on kullekin niistä kuuluva osavastuu rikkomisesta, koska kaikki valittajina olevat järjestöt olivat osallistuneet siihen, vaikkakin eri intensiteetillä ja erilaisin vaikutuksin. Toiseksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, ettei riidanalaisessa päätök- sessä määrätty useita seuraamuksia samoille yksiköille tai samoille henkilöille samojen tosiseikkojen perusteella, koska siinä ei määrätty seuraamuksia näiden järjestöjen suorille tai välillisille perusjäsenille.

120 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomiota ei näin ollen rasita perustelujen ristiriitaisuus, kun se päättelynsä perusteella totesi valituksenalaisen tuomion 324 kohdassa, että valittajina olevien järjestöjen perusjäsenten liikevaihdot oli perusteltua ottaa huomioon asetuksen N:o 17/15 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun 10 prosentin enimmäismäärän laskemista varten, ja saman tuomion 344 kohdassa, etteivät kilpailusääntöjen rikkojat ole samoja, koska riidanalaisessa päätöksessä ei määrätä useita seuraamuksia samoille yksiköille tai henkilöille samojen tosiseikkojen perus- teella.

- 121 Tästä seuraa, että FNCBV:n esittämän viidennen valitusperusteen toinen osa on hylättävä perusteettomana.
- 122 Tämän vuoksi FNSEA:n, FNB:n, FNPL:n ja JA:n esittämä kolmas valitusperuste ja FNCBV:n esittämä viides peruste on hylättävä kokonaisuudessaan.

FNSEA:n, FNB:n, FNPL:n ja JA:n esittämä neljäs valitusperuste, joka koskee monikertaisten seuraamusten kiellon rikkomista ja suhteellisuusperiaatteen loukkaamista siltä osin kuin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimien määräsi kullekin järjestölle erillisen sakon ottaen huomioon niiden yhteisten jäsenten yhteenlasketut liikevaihdot

- 123 Neljännessä valitusperusteessaan FNSEA, FNB, FNPL ja JA väittävät, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimien ei voinut monikertaisten seuraamusten kiellon periaatetta ja suhteellisuusperiaatetta loukkaamatta ja esittämättä ristiriitaisia toteamuksia määrätä erillisiä sakkoja FNSEA:lle ja kullekin sen kolmesta alajärjestöstä, joiden naudanlihan markkinoilla toimivat jäsenet ovat niille yhteisiä. Niiden mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi pitänyt todeta, ettei yhdelläkään neljästä järjestöstä ollut niiden yhteisten jäsenten etujen ja kolmen muun järjestön etujen suhteen itsenäisiä etuja, eikä sen olisi pitänyt vahvistaa komission kuhunkin järjestöön soveltamaa sakkojen määrän laskentamenetelmää, joka perustui näiden jäsenten yhteenlaskettuihin liikevaihtoihin.
- 124 Kyseiset järjestöt väittävät, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin otti moninkertaisia seuraamuksia perustellakseen huomioon kunkin valittajana olevan neljän järjestön yleisessä asiayhteydessä eli erillisinä oikeushenkilöinä, joilla on oma talousarvio ja intressit. Sen sijaan perustellakseen sitä, ettei enimmäismäärää ole ylitetty, se otti huomioon kunkin näistä järjestöistä 24.10.2001 tehdyn sopimuksen tekemisen erityisessä asiayhteydessä eli järjestöinä, jotka kaikki neljä toimivat yhden ja saman edun eli naudanlihan markkinoilla toimivien yhteisten jäsentensä edun mukaisesti. Neljä valittajina olevaa järjestöä katsovat, että seuraamus olisi voitu määrätä yhdelle ainoalle järjestölle, olipa se FNSEA tai FNB, joista molemmat edustavat

kaikkia yhteisiä jäseniä, ottaen huomioon kyseisten jäsenten taloudellisen kapasiteetin ja että kolmelle muulle järjestölle määrättävässä seuraamuksessa pitäisi ottaa huomioon yksinomaan niiden omien tulojen määrä.

- 125 Ranskan tasavalta arvioi, että koska neljän valittajana olevan järjestön perusjäsenet voivat olla usealle niistä yhteisiä, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin yliarvioi näiden järjestöjen taloudellisen voiman. Näin ollen kunkin neljän valittajana olevan järjestön jäsenten liikevaihtojen huomioon ottaminen niille määrättyjen sakkojen enimmäismäärän laskemiseksi merkitsee väistämättä sitä, että niille määrätään suhteettoman suuri sakko.
- 126 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi valituksenalaisen tuomion 340–346 kohdassa nämä väitteet, jotka valittajina olevat järjestöt esittivät jo ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa.
- 127 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin palautti nimittäin aluksi mieliin oikeuskäytännön, jonka mukaan *ne bis in idem* -periaatteen soveltaminen edellyttää kolmen edellytyksen täyttymistä: tosiseikkojen, sääntöjen rikkojan ja suojellun oikeudellisen intressin on oltava samat. Tämän periaatteen mukaan seuraamusten määrääminen samalle henkilölle useamman kuin yhden kerran samasta lainvastaisesta käyttäytymisestä saman oikeushyvän suojelemiseksi on kiellettyä. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että käsiteltävänä olevassa asiassa komissio määräsi valittajina oleville järjestöille seuraamuksia kunkin järjestön osallistumisen vuoksi ja sen mukaan, mikä on kullekin niistä kuuluva osavastuu rikkomisesta.

- 128 Tämän jälkeen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, ettei se seikka, että FNB, FNPL ja JA ovat FNSEA:n jäseniä, merkitse sitä, että näille järjestöille olisi määrätty useampi seuraamus samasta rikkomisesta, koska nämä järjestöt ovat itsenäisiä oikeushenkilöitä, koska niillä on erilliset talousarviot ja tavoitteet, jotka eivät aina vastaa toisiaan, ja ne vastaavat omasta etujärjestötoiminnastaan ja puolustavat omia erityisiä etujaan.
- 129 Lopuksi sen oikeuskäytäntönsä perusteella, jonka mukaan yritysten yhteenliittymän jäsenten liikevaihdon huomioon ottaminen 10 prosentin enimmäismäärän määrittämisessä ei merkitse, että niille on määrätty sakko tai edes että kyseessä olevalla järjestöllä on velvollisuus vyöryttää sakon kustannukset jäsenilleen (ks. em. yhdistetyt asiat CB ja Europay v. komissio, tuomion 139 kohta), ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 343 kohdassa, että koska riidanalaisessa päätöksessä ei ole määrätty seuraamuksia yksittäisille maataloustuottajille, jotka ovat valittajina olevien järjestöjen välillisiä jäseniä, se seikka, että FNB:n, FNPL:n ja JA:n perusjäsenet ovat myös FNSEA:n jäseniä, ei ollut esteenä sille, että komissio määräsi erikseen seuraamuksia jokaiselle näistä järjestöistä.
- 130 Tämän vuoksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin saattoi oikeutetusti todeta valituksenalaisen tuomion 344 kohdassa, ettei ne bis in idem -periaatetta ole loukattu, koska kilpailusääntöjen rikkojat eivät ole samoja, eikä suhteellisuusperiaatetta ole loukattu, koska valittajina olevien järjestöjen suorille tai välillisille jäsenille ei ole määrätty kaksinkertaisia sakkoja yhdestä ja samasta kilpailusääntöjen rikkomisesta.
- 131 Tästä seuraa, että FNSEA:n, FNB:n, FNPL:n ja JA:n esittämä neljäs valitusperuste on hylättävä perusteettomana.

FNCBV:n esittämä kuudes valitusperuste, jolla pyritään sille määrätyn sakon määrän alentamiseen

132 Kuudennessa valitusperusteessaan FNCBV arvostelee ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta asetuksen N:o 17/15 artiklan 2 kohdan rikkomisesta, kun se vahvisti sille määrätyn sakon määräksi 360 000 euroa, sillä tämä määrä vastaa lähes 20 prosenttia sen liikevaihdosta eli sen tuloista, vaikka kyseisessä säännöksessä vahvistetaan määrättävän sakon enimmäismääräksi 10 prosenttia rikkomiseen osallistuneiden yritysten liikevaihdosta.

133 Tämä peruste perustuu kuitenkin oletamaan, jonka mukaan komissiolla ei ollut oikeutta ottaa huomioon valittajina olevien järjestöjen jäsenten liikevaihtoa tarkastaakseen, ylittikö määrätyn sakon määrä asetuksen N:o 17/15 artiklan 2 kohdassa vahvistetun enimmäismäärän, joka on 10 prosenttia liikevaihdosta, joten se on hylättävä, koska tämä oletama on tämän tuomion 92–111 kohdassa mainituista syistä virheellinen.

134 Koska yhtäkään valittajina olevien järjestöjen esittämää valitusperustetta ei ole hyväksytty, valitus on hylättävä kokonaisuudessaan.

Oikeudenkäyntikulut

135 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 122 artiklan ensimmäisessä kohdassa määrätään, että jos valitus ei ole perusteltu, yhteisöjen tuomioistuin päättää oikeudenkäyntikuluista. Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdassa, jota sovelletaan kyseisen työjärjestyksen 118 artiklan nojalla muutoksenhakumenettelyyn, määrätään, että asianosainen, joka häviää asian, veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut.

136 Koska valittajina olevat järjestöt ovat hävinneet asian, ne on veloitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut komission vaatimusten mukaisesti.

137 Ranskan tasavalta vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Valitukset hylätään.

2) Coop de France bétail et viande, aiemmin nimeltään Fédération nationale de la coopération bétail et viande (FNCBV), Fédération nationale des syndicats

d'exploitants agricoles (FNSEA), Fédération nationale bovine (FNB), Fédération nationale des producteurs de lait (FNPL) ja Jeunes agriculteurs (JA) velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

3) Ranskan tasavalta vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Allekirjoitukset